

Posudek bakalářské práce Elišky Rybové – Jazyk školní komunikace očima žáků druhého stupně ZŠ

Posudek oponenta

1. Koncepce práce

Bakalářská práce Elišky Rybové se zaměřuje na jazyk školní komunikace z pohledu žáků druhého stupně základní školy. Práce je přehledně rozdělena, teoretická a praktická část jsou navzájem smysluplně propojené. V teoretické části autorka vysvětluje klíčové pojmy, byť někdy jejich výběr, resp. hierarchizace nejsou zcela vysvětleny (autorka užívá primárně pojem spisovný jazyk, tedy ne nutně čeština, versus obecná čeština). Koncepčně je práce dostatečně promyšlená a jednotlivé části na sebe logicky navazují, což usnadňuje čtenáři orientaci a porozumění tématu. Autorka zpracovala dostatečné množství relevantních zdrojů a dostupných teorií vztahujících se ke zpracovávané problematice.

Hodnocení: A

2. Metodologie výzkumu

Výzkum je založen na kvalitativních metodách, konkrétně na jazykovém testu, dotazníku, polostrukturovaných rozhovorech a skupinové diskusi formou ohniskové skupiny. Tyto metody umožňují získat hluboké a detailní informace o postojích žáků. V textu práce bohužel postrádám důležité údaje o tom, kdy probíhal sběr dat (zejména pro dílčí fáze sběru dat). Některá rozhodnutí, která autorka v rámci kompletace metodologického návrhu udělala, nejsou dostatečně vysvětlena (např. na s. 35 je uvedeno: *Vzhledem k tomu, že jsem při výzkumu přihlížela také k rozdílům mezi dívkami a chlapci, jazykové testy (stejně jako následný dotazník) byly žákům rozdány s označeními M (muž) a Ž (žena) podle pohlaví žáka.* Autorka nevysvětluje, proč toto označení bylo na testech uvedeno předem, domnívám se, že mohlo dojít k (sice k nezáměrnému) ale zbytečnému ovlivňování respondentů, protože takové označení předem může latentně respondentovi implikovat nějaký záměr. V metodologické části také není uvedeno, jakým způsobem byli vybráni žáci pro řízené *rozhovory* (*V následujícím kroku jsem provedla řízené rozhovory s desíti vybranými žáky.* – cit. s. 37.).

Otázky z rozhovoru i ohniskové skupiny jsou na několika místech zbytečně sugestivní, např. otázka č. 2, s. 38 (*Proč preferujete spisovnou/obecnou češtinu a jaký vliv by mohla mít případná změna?*) neposkytuje prostor pro to, aby respondent preferenci neměl. Vzhledem k tomu, že rozhovory probíhaly v prostředí školy, navíc s dospělým tazatelem, nelze pominout vliv autority tazatele v okamžiku, kdy respondent formulovat svoji odpověď. Podobně otázka z rozhovoru, označená také č. 2 (s. 69): *Myslíš, že je spisovná čeština v některých prostředích nutná? V jakých?* Navrhla bych spíše neutrálnější výrok typu *S jakým prostředím si spojuješ spisovnou češtinu?* případně *Do jakého prostředí podle tebe patří spisovná čeština + výčet několika možností).*

Za největší metodologický problém považuji to, že se v otázkách ani v žakovských odpovědích autorka nevztahuje k otázce kontextu, tedy v tom, zda se jedná o situaci mluvené komunikace, nebo psané, případně tento aspekt alespoň dostatečně nezdůvodňuje.

Hodnocení: B

3. Práce s odbornou literaturou

Autorka prokázala dostatečnou schopnost práce s odbornou literaturou. V teoretické části čerpá z relevantních a aktuálních zdrojů, které jsou správně citovány a zasazeny do kontextu jejího výzkumu. Seznam literatury zahrnuje jak klasické teoretické texty, tak studie ze školního prostředí, což poskytuje

komplexní pohled na zkoumanou problematiku. U citovaných učebnic by bylo vhodnější nejprve v místě prvního výskytu zmínit kompletní bibliografický údaj nebo odkaz na něj, v práci tento princip není zachován.

Hodnocení: A

4. Formální úroveň práce

Formální úroveň práce je na uspokojivé úrovni. Text je dobře strukturovaný, jasně a srozumitelně napsaný. Práce obsahuje všechny nezbytné části, jako je úvod, teoretická část, metodologie, výsledky, diskuse a závěr. Citace jsou provedeny správně dle akademických standardů a seznam literatury je kompletní a přesný. Jazyková stránka práce vykazuje poměrně vysoké množství chyb (překlepy apod.), což připisují nedostatku času při závěrečné korektuře.

Hodnocení: B

Závěr

Bakalářská práce Elišky Rybové je zajímavým příspěvkem k poznání postojů žáků k jazyku školní komunikace. Autorka prokázala schopnost samostatného výzkumu, kritického myšlení a kvalitní práce s odbornou literaturou. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení velmi dobře.

Otázka k obhajobě

Jaké závěry si s ohledem na výsledky vašeho zkoumání přenesete do vlastní pedagogické praxe?

V Praze 12. 8. 2024

Mgr. Kateřina Šormová, Ph.D.

Ústav českého jazyka a teorie komunikace FF UK